

In de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport bestond bij enkele fracties behoefte een aantal vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over de brief d.d. 25 juni 2026 inzake Reactie op verzoek commissie inzake jongeren over stamceldonatie (Kamerstuk 28 140, nr. 128).

De voorzitter van de commissie,
Mohandis

Adjunct-griffier van de commissie,
Sjerp

Inhoudsopgave

- I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de PRO-fractie**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie**
- II. Reactie van de Minister**

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de reactie van de Minister op de oproep van Stichting Matchis voor een brief aan jongeren over stamceldonatie. Deze leden danken de Minister voor haar reactie en hebben hierover enkele vragen.

Ieder jaar krijgen zo'n negenduizend mensen in Nederland de diagnose bloedkanker. Voor een deel van hen is een stamceltransplantatie de enige kans op genezing, en de meesten zijn daarvoor aangewezen op een onbekende donor. De stamcellen van jonge donoren tussen de 18 en 35 jaar slaan het beste aan, en juist die groep wordt steeds moeilijker bereikt. Het donorbestand groeide een paar jaar geleden nog met zo'n vijftien procent per jaar, inmiddels is dat nog geen vijf procent, en volgens Matchis halveert het aantal jonge donoren in tien jaar als er niets gebeurt. Deze leden onderstrepen daarom de urgentie van de oproep van Matchis. Tegelijk zien zij vooral wat er mogelijk is. De bereidheid onder jongeren is er, aanmelden kost een paar minuten en een wattenstaafje, en iedere nieuwe jonge donor vergroot de kans dat een patiënt op tijd een match vindt. De overheid kan daar veel meer aan bijdragen dan nu gebeurt.

De commissie vroeg de Minister op 29 januari 2026 om een reactie. Die kwam op 25 juni 2026. Deze leden waarderen dat de Minister in de beslisnota zelf aangeeft dat dit te lang heeft geduurd, en lezen dat als een aansporing om nu tempo te maken. Zij waarderen ook dat het kabinet de zorgen van Matchis deelt en met Matchis, Sanquin en de Nederlandse Transplantatie Stichting (NTS) in gesprek is over andere manieren om jongeren te bereiken. De vraag die voor deze leden centraal staat, is wat er nu concreet gaat gebeuren en wanneer.

Het kabinet is terughoudend over een wervingsbrief omdat daarvoor, anders dan bij de brieven over orgaandonatie, een wettelijke grondslag ontbreekt. De leden van de D66-fractie zien dat niet als eindpunt maar als startpunt: een wettelijke grondslag kan de wetgever maken. Is de Minister bereid uit te laten zoeken wat er nodig is om die grondslag te creëren, bijvoorbeeld in de Wet op de orgaandonatie of in de lopende actualisering van de lichaamsmateriaalwetgeving, zodat een brief over stamceldonatie net als de brief over orgaandonatie via het CIBG kan worden verstuurd? Welke route is volgens de Minister het snelst, en wat heeft zij daarvoor van de Kamer nodig? Deze leden vragen ook of voor een eenmalige pilot, bijvoorbeeld met een aantal gemeenten die vrijwillig meedoen, überhaupt een nieuwe wettelijke grondslag nodig is.

Een andere zorg van het kabinet is dat brieven aan jongeren kort, concreet en eenduidig moeten zijn, met zo min mogelijk verschillende boodschappen. Deze leden kunnen dat goed volgen. Maar dat argument pleit tegen het samenvoegen van boodschappen, niet tegen een aparte

brief met één duidelijke boodschap. Toch schrijft het kabinet dat ook een aparte brief minder goed gelezen zou worden en daardoor minder effectief zou zijn. Waar baseert de Minister dat op? Is in de genoemde tests ook een losse brief over stamcelddonatie getest, en kan de Minister de uitkomsten van die tests met de Kamer delen? In het onderzoek dat Matchis aan de Kamer stuurde, wijzen jongeren een persoonlijke brief zelf aan als het beste middel om tot een besluit te komen, en maakt ongeveer vier op de tien jongeren dan ook daadwerkelijk een keuze. Hoe weegt de Minister die uitkomst?

De leden van de D66-fractie vragen de Minister daarom of zij bereid is een pilot te starten met een aparte brief over stamcelddonatie in een aantal gemeenten, zodat de effectiviteit niet hoeft te worden ingeschat maar gewoon kan worden gemeten. Kan daarvoor de bestaande infrastructuur van de brieven over orgaandonatie worden benut, bijvoorbeeld door de brief over stamcelddonatie een (aanzienlijk) aantal maanden na de brief over orgaandonatie te versturen, zodat de boodschappen elkaar niet in de weg zitten? Volgens de berekening van Roland Berger in het rapport van Matchis kan een jaarlijkse brief aan alle 21-jarigen zo'n twintigduizend nieuwe registraties per jaar opleveren, ongeveer de aanwas die nodig is en die al jaren niet wordt gehaald. Ziet de Minister daarnaast mogelijkheden om jongeren die zich in het Donorregister registreren direct daarna te wijzen op stamcelddonatie, bijvoorbeeld op de bevestigingspagina of in de bevestigingsmail? Dus niet in dezelfde brief, maar wel op het moment dat zij toch al over doneren nadenken.

De Minister noemt de gezamenlijke campagne over diversiteit van donoren als succes. Deze leden waarderen de campagne Donor van Ons van Matchis, Sanquin en de NTS zeer. Zij constateren wel dat de Minister in antwoord op eerdere Kamervragen zelf schreef dat dit een bewustwordingscampagne is en geen wervingscampagne, gericht op Nederlanders met een niet-westerse achtergrond en niet specifiek op jongeren. Van Matchis begrijpen deze leden bovendien dat de campagne slechts twee maanden liep. Waaruit blijkt volgens de Minister het succes? Hoeveel nieuwe jonge stamcelddonoren heeft de campagne opgeleverd, en kunnen de resultaten van de nul- en resultaatmeting met de Kamer worden gedeeld? Deze leden kijken uit naar de eerder aangekondigde evaluatie van de campagne.

De Minister sluit haar brief aan de Kamer af met de hoop dat door gezamenlijke inzet en goede voorlichting meer jonge stamcelddonoren zich aanmelden. De leden van de D66-fractie delen die hoop, maar hoop alleen redt geen levens. Een plan wel. Is de Minister bereid om samen met Matchis, Sanquin, de NTS en het CIBG voor het einde van dit jaar een plan van aanpak naar de Kamer te sturen, met een doelstelling voor het aantal nieuwe jonge donoren per jaar, concrete acties, een tijdlijn en het (bestaande) budget dat daarvoor beschikbaar is? Deze leden lezen in de beslisnota dat er beperkt budget beschikbaar is. Om welk bedrag gaat het, en acht de Minister dat toereikend? Hoe wordt de werving van stamceldnoren op dit moment gefinancierd, en is die financiering inmiddels structureel geregeld, zoals de toenmalige Minister in 2016 al beoogde?

Een brief is één middel, maar niet het enige. Deze leden willen dat alle mogelijkheden op tafel komen. Welke mogelijkheden ziet de Minister om werving en registratie te brengen naar de plekken waar jongvolwassenen al zijn, zoals bijvoorbeeld universiteiten, hogescholen en mbo-instellingen, het CBR, introductieweken, studentenverenigingen en sportclubs? Is zij bereid samen met de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap te verkennen wat onderwijsinstellingen hierin kunnen betekenen, bijvoorbeeld door registratie ter plekke mogelijk te maken? In

Duitsland hebben zich sinds 2004 via acties op scholen al zeshonderd-duizend scholieren als stamceldonor geregistreerd, en meer dan tienduizend van hen hebben inmiddels daadwerkelijk stamcellen gedoneerd aan iemand die ze nodig had. Is de Minister bereid te bekijken wat Nederland van zulke voorbeelden kan leren? Kunnen jonge bloeddonoren bij Sanquin tijdens hun donatie eenvoudig ook stamceldonor worden? Deze leden begrijpen verder dat veel jongeren zich wel aanmelden, maar de registratie thuis niet afronden. Hoe kan de registratie nog makkelijker worden gemaakt, bijvoorbeeld door de wangslimvliestest direct ter plekke af te nemen? En hoe kan de rijksoverheid via haar eigen kanalen bijdragen aan meer bewustzijn over stamceldonatie onder jongeren?

De richtingen die de Minister in haar brief schetst, zijn voor de leden van de D66-fractie nog niet voldoende. Gesprekken en verkenningen zijn nodig, maar het zijn nog geen resultaten. Tegelijk zien deze leden een Minister die het belang deelt en de partijen al aan tafel heeft, en dat is een goede basis. Deze leden vragen de Minister het onderste uit de kan te halen: onderzoek de wettelijke grondslag, start een of meerdere pilots, breng de werving naar de plekken waar jongeren zijn en kom met een plan met doelen en een tijdlijn. Tien jaar geleden vroegen de ouders van een jonge leukemiepatiënt de Kamer en de toenmalige Minister al waarom hun zoon op zijn achttiende wel een brief over orgaandonatie kreeg, maar niet over stamceldonatie. Die vraag verdient nu een antwoord dat verder gaat dan hoop. De jongeren zijn er, de bereidheid is er en de partijen zitten aan tafel. We kunnen letterlijk levens redden.

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Minister aangaande stamceldonatie. Zij danken de Minister voor haar reactie en hebben op dit moment geen verdere vragen meer.

Vragen en opmerkingen van de leden van de PRO-fractie

De leden van de PRO-fractie hebben kennisgenomen van de reactie van het kabinet op de oproep van Stichting Matchis over het informeren van jongeren over stamceldonatie. Deze leden hebben hierover nog enkele vragen.

De leden van de PRO-fractie lezen dat het kabinet de zorgen van Matchis deelt over de donorbereidheid voor stamcellen, specifiek onder jongeren, en dat naar verwachting het aantal jonge geregistreerde donoren de komende jaren zal afvlakken. Kan de Minister nader toelichten waarop deze verwachting is gebaseerd? Hoe heeft het aantal geregistreerde stamceldonoren tussen de 18 en 35 jaar zich de afgelopen vijf jaar ontwikkeld en welke ontwikkeling wordt voor de komende jaren verwacht? Kan daarbij tevens worden aangegeven hoeveel nieuwe jonge donoren jaarlijks nodig zijn om het donorbestand op peil te houden? Kan de Minister daarnaast aangeven welke gevolgen een afname of afvlakking van het aantal jonge geregistreerde donoren kan hebben voor patiënten die zijn aangewezen op een stamceltransplantatie? Zijn er op dit moment patiëntengroepen waarvoor het vinden van een passende donor relatief moeilijk is? Welke rol spelen leeftijd en diversiteit van het donorbestand daarbij?

De leden van de PRO-fractie lezen daarnaast dat het kabinet terughoudend is ten aanzien van het versturen van een brief aan jongeren, onder andere omdat hiervoor een wettelijke grondslag ontbreekt. Kan de Minister toelichten welke wettelijke grondslag precies nodig zou zijn om een

dergelijke brief te kunnen versturen? Zou hiervoor nieuwe wetgeving noodzakelijk zijn of bestaan er binnen de huidige wet- en regelgeving andere mogelijkheden om jongeren vanuit de overheid rechtstreeks over stamcelddonatie te informeren? Daarnaast stelt het kabinet dat uit tests rond de brieven over orgaandonatie naar voren kwam dat deze zo kort en concreet mogelijk moeten zijn. Kan de Minister toelichten of specifiek is onderzocht wat het effect zou zijn van het toevoegen van informatie over stamcelddonatie aan deze brief? Is eveneens onderzocht wat het bereik en de effectiviteit zouden zijn van een afzonderlijke brief over stamcelddonatie? Zo nee, waarop is de verwachting gebaseerd dat ook een afzonderlijke brief minder goed zou worden gelezen of minder effectief zou zijn?

De leden van de PRO-fractie lezen dat het kabinet aangeeft samen met Matchis te onderzoeken op welke andere wijze jongeren kunnen worden bereikt en daarbij ook samenwerking met onder meer Sanquin en de Nederlandse Transplantatiestichting te verkennen. Welke concrete alternatieven worden momenteel onderzocht? Wanneer verwacht de Minister hierover afspraken te maken? Op welke wijze wordt vervolgens beoordeeld of deze aanpak daadwerkelijk leidt tot meer registraties van jonge stamcelddonoren?

Tot slot vragen de leden van de PRO-fractie hoe de Minister de ontwikkeling van het aantal jonge stamcelddonoren de komende jaren blijft volgen. Zijn er concrete doelstellingen of indicatoren voor het aantal nieuwe registraties en de samenstelling van het donorbestand? En op welk moment wordt gezien of aanvullende maatregelen nodig zijn wanneer het aantal jonge geregistreerde donoren inderdaad verder afvlakt?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de reactie van de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport op het verzoek van de commissie inzake jongeren over stamcelddonatie en hebben op dit moment geen verdere vragen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie

De leden van de BBB-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de reactie van de Minister inzake jongeren en stamcelddonatie. Deze leden zijn wel teleurgesteld over de lange tijd die de beantwoording in beslag heeft genomen, aangezien de commissie al op 29 januari 2026 om deze reactie heeft verzocht. Stamcelddonatie kan van levensbelang zijn voor patiënten met bijvoorbeeld leukemie en andere ernstige bloedaandoeningen. De leden van de BBB-fractie voelen daarom de urgentie om zoveel mogelijk, en in het bijzonder jonge, mensen te bewegen zich als stamceldonor bij Matchis aan te melden. Zij vinden het goed dat de Minister hierover met Matchis in gesprek is en samen met Matchis, Sanquin en de Nederlandse Transplantatiestichting verkent hoe meer jonge donoren kunnen worden bereikt. Deze leden zien de verdere uitwerking hiervan met belangstelling tegemoet en hebben op dit moment geen verdere vragen.

II. Reactie van de Minister